

ĐỂ DU LỊCH QUẢNG BÌNH NGANG TÂM KHU VỰC VÀ THẾ GIỚI

TA TRUNG NGHĨA

Du lịch đã trở thành một trong số ngành có tốc độ tăng trưởng vào loại nhanh nhất trên thế giới; nó đã được công nhận là ngành kinh tế lớn nhất thế giới vượt trên cả ngành công nghiệp thép, điện tử, nông nghiệp. Ngành du lịch tại nhiều quốc gia trở thành mũi nhọn và được coi là ngành công nghiệp không khói, mang lại nhiều lợi ích cho các quốc gia, cải thiện cơ sở hạ tầng, nâng cấp các di tích lịch sử, các di sản văn hoá, khuyến khích phát triển, giao lưu học hỏi giữa các quốc gia. Hoạt động du lịch nội địa mang lại nhiều nguồn thu cho đất nước, đóng góp một phần không nhỏ vào tổng thu nhập quốc dân, tạo ra nhiều việc làm cho người dân cũng như khuyến khích các ngành nghề thủ công mỹ nghệ và các ngành công nghiệp dịch vụ phát triển. Hoạt động du lịch ngày nay đã thực sự mang tính chất toàn cầu, trở thành chiếc cầu nối giữa các khu vực, giữa các quốc gia trên toàn thế giới.

Mặc dù có những biến động về tổ chức, những hạn chế về cơ cấu hệ thống bộ máy quản lý và tổ chức hoạt động du lịch so với yêu cầu thực tiễn nhưng trong thập niên qua, ngành du lịch Quảng Bình đã có những cố gắng nhất định trong việc đầu tư xây dựng hạ tầng, phát triển nguồn nhân lực, tổ chức các loại hình hoạt động du lịch, cố gắng đưa du lịch hội nhập với tiến độ chung của khu vực, góp phần phát triển kinh tế - xã hội địa phương. Ngành du lịch đã có những chuyển biến đáng ghi nhận, tích cực chủ động tham gia đề xuất xây dựng cơ chế chính sách nhằm khuyến khích phát triển du lịch - dịch vụ của tỉnh; phối hợp cùng các ban, ngành, các địa phương tham gia góp ý sửa đổi, bổ sung và thẩm định các dự án đầu tư phát triển du lịch. Bộ máy cơ quan quản lý Nhà nước về du lịch vẫn đang tiếp tục được kiện toàn củng cố ổn định. Công tác đào tạo nguồn nhân lực tiếp tục được quan tâm. Công tác tuyên truyền quảng bá, xúc tiến du lịch đã có nhiều

chuyển biến theo hướng chuyên nghiệp và hiệu quả. Trên bản đồ du lịch Quảng Bình đã ghi nhận 5 tuyến du lịch có khả năng khai thác bao gồm: Tuyến 1 - Thăm động Phong Nha - động Tiên Sơn; Tuyến 2 - Từ Trung tâm du lịch - Khu tưởng niệm liệt sỹ Đường 20 quyết thắng; Tuyến 3 - Trung tâm du lịch - ngã ba sông Chày - thác Gió - Trọ Mộng - Nước Mọc - Eo Gió. Ngoài 3 tuyến chính trên đây, một số khách du lịch còn có chương trình đến các điểm du lịch khác trong tỉnh, tập trung vào hai hướng chính; Tuyến 4: Đồng Hới - lăng mộ Nguyễn Hữu Cảnh - Suối Bang - Nhà lưu niệm Đại tướng Võ Nguyên Giáp... Tuyến 5: Đồng Hới - Đá Nhảy - Đèo Ngang - Đền Liễu Hạnh. Nhìn một cách toàn diện, do chưa có sự hoạt động có hiệu quả của các tổ chức lữ hành nên trừ 3 tuyến 1, 2, 3 do Trung tâm Du lịch văn hoá và sinh thái - Vườn Quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng tổ chức, hướng dẫn là tương đối ổn định, các tuyến còn lại đều rất ít khách, tự phát và mang nặng tính chất của một tour picnic hơn là một chương trình du lịch hoàn chỉnh.

Có rất nhiều giải pháp để tạo sự đồng bộ cho sự phát triển du lịch trên địa bàn Quảng Bình. Báo cáo của UBND tỉnh Quảng Bình "Tổng kết 3 năm thực hiện phát triển du lịch tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2006 - 2010 và phương hướng nhiệm vụ thời gian đến" đã đề ra 9 nhiệm vụ và giải pháp là: Quy hoạch và tổ chức thực hiện quy hoạch. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch. Đào tạo, phát triển nguồn nhân lực. Xây dựng chính sách khuyến khích phát triển du lịch. Tuyên truyền, quảng bá, xúc tiến du lịch. Phát triển cơ sở hạ tầng dịch vụ và hỗ trợ du lịch. Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học, công nghệ phục vụ phát triển du lịch. Giữ gìn môi trường sinh thái, đảm bảo an ninh trật tự, an toàn cho du khách. Khuyến khích cộng đồng dân cư tham gia hoạt động du lịch. Tăng cường vai trò quản lý Nhà nước về du lịch.

Trên cơ sở đó để thực hiện là xây dựng các loại hình và các tours dài ngày, nội tình cần có các giải pháp chuyên môn:

Tạo điểm đến

Tài nguyên du lịch Quảng Bình rất phong phú và đa dạng nhưng không phải tài nguyên nào cũng là điểm đến của du lịch. Để một tài nguyên du lịch trở thành điểm đến cần thiết phải tạo được hiệu ứng tâm lý - thẩm mỹ với những điều kiện cụ thể sau:

Tài nguyên phải được tôn tạo để đảm bảo được một trong hai nhân tố tạo sức hút cho du lịch là tính nổi trội - ở những địa bàn khác không thể có và tính khác lạ so với các địa bàn khác. Nếu những tài nguyên này không đạt được một trong hai tính chất trên thì sẽ không thể trở thành điểm đến của hoạt động du lịch, nếu đã đạt được hai tính chất trên nhưng không bảo tồn được giá trị một cách bền vững thì cũng sẽ mất sức hút của một điểm đến. Vì thế, việc thường xuyên bảo trì và tôn tạo để duy trì tính trội và tính khác lạ cho tài nguyên là giải pháp hàng đầu.

Điểm đến phải đảm bảo lưu lượng để tạo được không gian du lịch thông thoáng và thuận lợi cho du khách. Hiện nay, do lượng khách chưa nhiều nên hầu hết các đơn vị khai thác tài nguyên chưa nghĩ đến sức chứa. Khi lượng khách tăng lên thì sức chứa luôn là vấn đề bức xúc của các trung tâm du lịch lớn. Qua khảo sát tại các điểm lựa chọn thì trừ khu vực Đồng Hới và Đá Nhảy là chưa có dấu hiệu về sức chứa, còn lại hầu hết các điểm du lịch khác đều chưa có sự chuẩn bị về vấn đề này. Hầu hết các điểm đến đều không có diện tích hoạt động cho du khách trong khu vực tài nguyên. Tại Phong Nha, ngoài khu trung tâm đón

tiếp, sức chứa mặt nước và tải trọng điểm hướng dẫn khách không đủ lưu lượng. Tại suối nước khoáng nóng Bang và tại Hoàn Sơn, khu đón tiếp nằm ngay trong khu vực tài nguyên, chỉ có lối đi-đến chứ không có diện tích đảm bảo sức chứa...

Dịch vụ

Điểm đến phải được hợp thành bởi hai yếu tố quan trọng là tài nguyên và dịch vụ. Yếu tố dịch vụ vừa bổ sung thêm giá trị tâm lý - thẩm mỹ cho tài nguyên vừa mang lại hiệu quả kinh tế. Vì thế bắt buộc phải có cơ sở dịch vụ đến với các địa bàn tài nguyên hoặc tại địa bàn tài nguyên với chất lượng dịch vụ cao. Chất lượng tài nguyên là sự hấp dẫn điểm đến từ xa, còn chất lượng dịch vụ sẽ quyết định đảm bảo sự hấp dẫn tại chỗ và tính bền vững cho sự hấp dẫn của điểm đến. Vì vậy, cần phải xây dựng một quy hoạch tổng thể về phát triển dịch vụ bao gồm hai thành tố là phát triển hạ tầng cơ sở dịch vụ và các loại hình dịch vụ. Để các tour du lịch đã thiết lập có tính khả thi và có tính bền vững thì tại các khu du lịch đã được UBND tỉnh phê duyệt cần có quy hoạch chi tiết về phát triển dịch vụ trong khu vực và trong mỗi tuyến du lịch.

Cần triển khai sớm các trung tâm, các điểm dịch vụ và các sản phẩm dịch vụ để khai thác có hiệu quả tài nguyên du lịch mà không gây nhàm chán và tăng hiệu quả kinh tế cho hoạt động du lịch. Loại dịch vụ thông qua thiết chế làng văn hóa du lịch. Đây là một trong rất ít các loại dịch vụ có hiệu ứng mạnh đối với hoạt động du lịch. Ở hầu hết các nước có nền du lịch phát triển thì làng văn hóa như là một nhu cầu bắt buộc. Bên cạnh những điểm tài nguyên lớn hoặc trong những khu vực du lịch hay khu du lịch đều có làng văn hóa để du khách vừa thư giãn sau những mệt mỏi của hành trình, vừa hưởng thụ những hương vị ẩm thực, hưởng thụ văn hóa bản địa và tham gia vào những trò chơi hấp dẫn. Trong một số trường hợp, làng văn hóa được đầu tư rất quy mô và trở thành một tài nguyên du lịch. Trong thời gian trước mắt, ở địa bàn Quảng Bình cần tối thiểu 4 làng văn hóa và điểm văn hóa du lịch (tại Đồng Hới, Phong Nha, Bang và Hòn La). Các làng văn hóa có chức năng phục vụ các sinh hoạt văn hóa cho khách du lịch trong các thời đoạn lưu trú hoặc nghỉ ngơi giữa hành trình. Thông qua làng văn hóa du lịch, khách du lịch được tiếp cận

với các sản phẩm du lịch địa phương, kích thích tính hiếu kỳ để tiếp tục hành trình vào các điểm tài nguyên khác. Ví dụ: Tại Phong Nha cần có làng văn hóa du lịch đa chức năng, trong đó tài nguyên thiên nhiên và văn hóa tộc người đóng vai trò chủ đạo (dưới hình thức các khu trưng bày tiêu bản tài nguyên (tiến tới lập bảo tàng tự nhiên), các hình thức ẩm thực dân gian, các hình thức dân nhạc, dân vũ truyền thống vùng cao); Tại suối nước khoáng nóng Bang cần có làng nghỉ dưỡng với các loại hình thư giãn kết hợp với chất liệu nước khoáng nóng và một số loại hình sinh hoạt văn hóa truyền thống tộc người gắn liền với người Bru-Vân Kiều; Tại trung tâm thành phố Đồng Hới cần có làng văn hóa du lịch tổng hợp bao gồm cả cơ sở lưu trú, nghỉ dưỡng, ẩm thực, dịch vụ văn hóa, dịch vụ viễn thông, dịch vụ vui chơi, giải trí... để du khách khai thác sau khi hưởng thụ sinh thái biển. Cần đầu tư xây dựng Bàu Tró thành một làng văn hóa du lịch đa chức năng. Tại khu vực du lịch phía Bắc cần có điểm dịch vụ tại Hòn La để phục vụ việc khai thác cả hai loại hình sinh thái và du lịch hỗn hợp.

+ Loại dịch vụ thông qua các điểm văn hóa du lịch. Điểm văn hóa du lịch là một đơn vị dịch vụ chuyên ngành có giá trị cung cấp cho khách du lịch những sản phẩm văn hóa đặc thù, đồng thời cũng có những điểm dịch vụ cung ứng như nhu yếu phẩm và nhu cầu sinh hoạt đột xuất. Đó là những điểm bán hàng lưu niệm, điểm giải khát, điểm ăn nhanh, điểm bán các hàng xa xỉ, điểm bán các loại thuốc tân dược và đặc biệt là thuốc nam, điểm bán các đặc sản quê hương, bán các đồ lưu niệm, dịch vụ ảnh và quay phim... Các điểm dịch vụ này nằm trên hành trình tour, phục vụ thư giãn của khách khi di chuyển từ tài nguyên này sang tài nguyên khác. Trước mắt, cần tổ chức điểm đón khách tại các giao lộ lớn để hình thành điểm văn hóa du lịch. Từ điểm văn hóa du lịch, khách có thể di chuyển đến tài nguyên bằng các phương tiện chuyên dụng nhằm tạo hứng khởi cho khách, vừa tăng nguồn thu. Trên địa bàn Quảng Bình có thể tổ chức các điểm dịch vụ sau đây:

Tại thành phố Đồng Hới: Ngoài các cơ sở có khả năng tổ chức các hội nghị quốc gia và quốc tế như Sun Spa Resort và Quảng Bình - Sai Gon Tourist, cần có ít nhất 2 đến 3 cơ sở có phòng họp cao cấp bằng cách nâng cấp các phòng họp tại một số khách sạn nhà nghỉ có cảnh quan phù hợp như Trung tâm văn hóa Thanh thiếu niên Bắc Trung Bộ, khách sạn Phong Nha. Hoàn

thiện các điểm dịch vụ ẩm thực dọc bờ biển, cần bổ sung các điểm dịch vụ văn hóa như dịch vụ tranh ảnh nghệ thuật, báo chí, dịch vụ ảnh và quay phim, dịch vụ internet dọc hai bờ cửa sông Nhật Lệ và Cầu Nhật Lệ. Tại thị trấn Kiến Giang và Ba Đồn và khu du lịch Đá Nhảy, cần có quy hoạch phát triển mỗi nơi ít nhất 2 điểm ẩm thực với đặc sản địa phương, ít nhất 2 điểm ăn nhanh (Mc Donal), xây dựng một số điểm dịch vụ văn hóa như dịch vụ tranh ảnh nghệ thuật, báo chí, dịch vụ ảnh và quay phim, dịch vụ internet.

Tại các tuyến đường du lịch đi qua, lựa chọn các điểm thích hợp để xây dựng các điểm dừng có dịch vụ cung ứng nhu yếu phẩm, phục vụ nghỉ giải lao như tại giao lộ trên đường Hồ Chí Minh với đường vào núi Thần Đinh, giao lộ đường Hồ Chí Minh với đường qua Cộn về Đồng Hới, giao lộ đường Ba Trại với đường quốc lộ 1A, giao lộ giữa đường 1A với đường về Hòn La... Tại điểm này có các dịch vụ hàng hóa, y tế, dịch vụ massage, dịch vụ ăn nhanh, giải khát, hàng đặc sản địa phương và dịch vụ vận chuyển khách bằng xe thô sơ vào điểm tài nguyên...

Cần bảo trì, nâng cấp các công trình phúc lợi xã hội trên địa bàn để khách du lịch tham gia hưởng thụ khi nghỉ ngơi. Hệ thống bảo tàng, nhà văn hóa, rạp chiếu bóng, sân chơi thể thao, bể bơi, khu giải trí cho trẻ nhỏ,... cần được đầu tư xây dựng và tổ chức hoạt động ngang tầm với nhu cầu hưởng thụ của cộng đồng. Cần tổ chức các phòng trưng bày, đặc biệt hướng tới du khách như phòng trưng bày cổ vật, gallery,...

Cần có kế hoạch kích thích phát triển hàng hóa du lịch, trong đó cần có những phố dịch vụ du lịch (bán hàng du lịch, dịch vụ internet, massage, trò chơi điện tử,...).

Các hoạt động phối hợp trên đây sẽ góp phần làm tăng tính hấp dẫn của điểm đến, giữ chân khách và tăng nguồn thu cho hoạt động du lịch.

Xử lý thời gian: Việc kéo dài các tour du lịch để đạt mục tiêu dài ngày, nội tình đòi hỏi các điểm dừng phải có giá trị tiêu hao thời lượng du lịch một cách hợp lý, cần có các giải pháp cụ thể sau:

Chu trình tour phải khép kín và đan xen các yếu tố tâm lý - thẩm mỹ (như đan xen tài nguyên thiên nhiên với tài nguyên văn hóa, đan xen tài nguyên du lịch với dịch vụ...), làm cho du khách thường xuyên có hứng khởi khám phá. Sự thay đổi trạng thái tâm lý sẽ giảm căng thẳng cho du khách khi khai thác tài

nguyên và kích thích tâm lý tò mò, hiếu kỳ, du khách tiếp tục khám phá tài nguyên mà không bị nhàm chán.

Cung đường di chuyển của du khách trong một tour không quá dài so với sự mong đợi và sức chịu đựng của du khách. Các điểm dừng, điểm nghỉ, điểm hưởng thụ văn hóa ẩm thực phải được sắp xếp tại các thời đoạn du khách vừa khai thác xong tài nguyên và có nhu cầu thư giãn. Nếu khai thác xong tài nguyên mà phải di chuyển quãng đường dài thì giá trị và hiệu ứng tâm lý - thẩm mỹ tại các điểm nghỉ ngơi và hưởng thụ văn hóa sẽ giảm. Nếu bố trí cung đường hợp lý thì có thể tăng thời lượng tại các điểm tài nguyên và các điểm dịch vụ mà du khách sẽ không cảm thấy mệt mỏi. Hệ số dịch vụ phải lớn hơn hệ số tài nguyên đưa vào khai thác để tránh tình trạng bán “tài nguyên thô” (nghĩa là hoạt động du lịch chủ yếu dựa vào việc khai thác các tài nguyên chứ không chú trọng hoặc không có khả năng khai thác dịch vụ) và “chảy máu tài nguyên” (hưởng thụ tài nguyên của Quảng Bình nhưng hưởng thụ dịch vụ và lưu trú tại địa phương khác). Đây là một khó khăn rất lớn đối với các địa bàn mới tổ chức hoạt động du lịch. Vì vậy, số tài nguyên đưa ra khai thác nhiều nhưng hiệu quả tâm lý - thẩm mỹ và hiệu quả tâm lý lại thấp và rất khó có thể kéo dài thời gian chu trình du lịch. Vì vậy, giải pháp kỹ thuật cho vấn đề này là tăng cường các loại hình và các cơ sở dịch vụ trên toàn tuyến du lịch nói chung và trong phạm vi tour nói riêng.

Để kéo dài quỹ thời gian, cần tính đến sức chứa của tài nguyên và các điểm dịch vụ. Theo phân tích ở các phần trên, vấn đề sức chứa trên hầu hết tài nguyên (trừ Khu du lịch hang động Phong Nha - Kẻ Bàng) đều có khả năng đảm bảo cho hoạt động tại chỗ của khách. Điều kiện này cần được duy trì bền vững thì mới đáp ứng yêu cầu kéo dài thời lượng tour du lịch.

Chủ thể: Ngoài những giải pháp chung cho cơ quan quản lý và tổ chức các hoạt động du lịch trên địa bàn của tỉnh Quảng Bình đã trình bày trong Báo cáo “Tổng kết 3 năm thực hiện chương trình phát triển du lịch Quảng Bình và định hướng phát triển trong thời gian tới” thì công tác chuyên môn, nội nghiệp của hoạt động du lịch cần có các giải pháp cụ thể sau:

Mở rộng hoạt động của các đơn vị lữ hành:

Hiện nay, trên địa bàn tỉnh Quảng Bình chính thức chỉ có 3 đơn vị lữ hành hoạt động. Hầu hết các công ty này đều tổ chức các tour du lịch cho khách đi du lịch ra ngoài địa bàn (outbound) nên không có

những tác động trực tiếp đến sự phát triển các tours du lịch hiện hành. Vì thế, trong thời gian trước mắt, cần tạo điều kiện phát triển các tổ chức kinh doanh lữ hành nội địa để tập trung khách du lịch tự do vào những chương trình và tours du lịch có tổ chức nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động du lịch.

Tổ chức xây dựng các tour độc lập ngoài: Từ trước đến nay, hoạt động du lịch Quảng Bình thực chất là bán tài nguyên thô cho các đơn vị lữ hành từ bên ngoài. Điều này làm cho du lịch trên địa bàn tỉnh vừa thiếu tính chủ động, vừa kém hiệu quả kinh tế. Hầu hết các điểm tài nguyên chỉ hoạt động du lịch dưới dạng thụ động chờ khách đến chứ chưa có các chương trình chủ động do các tổ chức du lịch trong tỉnh lập ra. Vì vậy, giải pháp cho tình trạng này là phải xây dựng được các tour độc lập ngoài, nghĩa là phải có một số chương trình du lịch do các đơn vị lữ hành trong tỉnh nhận khách từ gốc (từ điểm xuất phát chương trình) để dẫn khách đến địa bàn Quảng Bình thực hiện tours nội địa. Muốn thực hiện được điều đó đòi hỏi phải có văn phòng đại diện của các đơn vị lữ hành tại các trung tâm dân cư lớn (chủ yếu là Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh) để thu nhận khách và lập các tour độc lập ngay từ gốc (độc lập ngoài).

Tổ chức xây dựng các tour liên kết:

Song song với các tour độc lập ngoài, cần thiết lập mối liên hệ và hợp tác với các công ty lữ hành trong cả nước đã có và sẽ có chương trình du lịch xuyên Việt để tranh thủ đưa các điểm tài nguyên và các tours nội bộ của Quảng Bình vào chương trình của các công ty lữ hành này. Đó là giải pháp nhập tours mang lại hiệu quả tốt nhất và nhanh nhất cho hoạt động lữ hành Quảng Bình và là nguồn nuôi dưỡng các tours dài ngày, nội tỉnh tồn tại bền vững.

Trong số trên 150 điểm tài nguyên thiên nhiên và tài nguyên văn hóa có chứa đựng yếu tố du lịch thì chỉ có 38 tài nguyên đạt được tiêu chí về sự nổi trội và sự khác lạ ở những mức độ khác nhau, được phân bố tập trung trong một khu vực hay trong một tuyến du lịch nhất định mới đủ điều kiện để huy động khai thác phục vụ cho việc thiết lập các tour dài ngày. Với những giải pháp ưu tiên nói trên, chắc chắn rằng du lịch Quảng Bình sẽ ngày một phát triển mạnh mẽ, khắc phục được những hạn chế vốn có để thực sự trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh và ngang tầm với các nước trong khu vực cũng như quốc tế.